

miscellanea

Stratený list Pavla Jozefa Šafárika Martinovi Hamuljakovi

Peter Podolan

Hneď v úvode musíme upresniť, že nejde o novoobjavený list, naopak jeho obsah je bádateľskej verejnosti známy už pomerne dlhý čas, keďže list Pavla Jozefa Šafárika Martinovi Hamuljakovi z 16. augusta 1826 publikoval ešte v roku 1874 Antonín Jaroslav Vrt'átko.¹ Pre súbornú edíciu listov P. J. Šafárika Martinovi Hamuljakovi z roku 1965 Augustín Maťovčík musel použiť iba túto jeho edovanú podobu pretože sa list pravdepodobne pôvodne uložený v pozostalosti Pavla Jozefa Šafárika medzitým stratil. Maťovčík v edičnej poznámke konštatoval: „jeho pôvodina sa nezachovala ani v Šafárikovej ani v Kollárovej pozostalosti v Literárním archivu Památníku národního písemnictví v Prahe (bývalý LA Národního muzea).“² V tomto prípade sa editor mylil, pretože „stratený“ list sa nachádza práve v osobnom fonde Jána Kollára vo veľkom množstve listov ktoré mu poslal P. J. Šafárik.³

Martin Hamuljak v LA PNP nemá vlastný osobný fond a kvôli chybnému zaradeniu jeho meno nefiguruje ani v inventárnom súpise fondu. Chybné zaradenie, hoci je meno adresáta v adrese jasne uvedené a čitateľné, pravdepodobne zapríčinil prípisok pod adresou – *Abzugeben beim Herrn Pred. Kollár in Pest*, teda – „Odovzdať/doručiť pánovi kazateľovi Kollárovi v Pešti.“ Omyl je zrejmý aj z obsahu listu, keďže sa v ňom o Kollárovi píše v tretej osobe. List bol pravdepodobne odoslaný spolu s listom, ktorý adresoval Šafárik Jánovi Kollárovi 15. augusta 1826.

Nie je potrebné znovu prepisovať obsah listu, ktorý je prístupný v kvalitnej edícii aj s komentármi,⁴ doplníme preto iba niektoré informácie. Žiaľ v čase archívneho výskumu sme list nezmerali, preto jeden zo základných údajov – rozmery neuvádzame. Po fyzickej stránke ide o dvojlist, text listu je na dvoch stranách, na poslednej strane je nezreteľný odťahok Šafárikovho prsteňa v červenom pečatnom vosku a adresa.

¹ VRŤÁTKO, Antonín Jaroslav. In ČČM, 1874, s.83-85. Podľa MAŤOVČÍK, Augustín. (ed.) *Listy Pavla Jozefa Šafárika Martinovi Hamuljakovi*. Martin : Matica slovenská, 1965, s. 77, 258.

² MAŤOVČÍK, Augustín. (ed.) *Listy Pavla Jozefa Šafárika Martinovi Hamuljakovi*. Martin : Matica slovenská, 1965, s. 258, podobné vyjadrenie aj s. 77.

³ List je dostupný vo fonde Ján Kollár/ korespondence/ korespondence vlastní/ prijatá/ jednotlivci/ Šafárik Pavel Jozef Kollárovi Janu/ dopisy z r. 1826/ Je označený číslom 45 v krúžku pripísaným ceruzkou

⁴ List 22; MAŤOVČÍK, Augustín. (ed.) *Listy Pavla Jozefa Šafárika Martinovi Hamuljakovi*. Martin : Matica slovenská, 1965, s. 76-81.

Korešpondencia Jonáša Záborského (1812 – 1876) v Literárním archivu Památníku národního písemnictví v Prahe

Peter Podolan

Hoci Jonáš Záborský nemá v Literárním archivu Památníku národního písemnictví (LA PNP) založený svoj osobný fond, v archíve sa nachádza časť jeho korešpondencie v osobných fondoch iných osobností. Ide logicky iba o listy, ktorých pisateľom bol Záborský.

Situáciu s hľadáním korešpondencie komplikuje niekoľko faktorov – staršia literatúra uvádza iba staršie signatúry viažuce sa k fondom Archívu Národního muzea (ANM). Hoci jednotlivé zložky nesú podobné signatúry, dokonca v niektorých prípadoch identické, staré signatúry sú neplatné, keďže fondy teraz spravuje LA PNP a systém štruktúry fondov je už iný. Nič menej tieto signatúry aspoň správne odkazujú na osobné fondy, v ktorých sa listy nachádzali a táto skutočnosť bola kľúčová.

Ďalším problémom je totiž nesprávne čítanie mena Jonáš Záborský. Bádateľ, ktorý nepreberá fond systematicky, resp. nepozná písmo a štýl Záborského, by listy nebol schopný sám správne identifikovať. Meno bolo totiž v takmer každom fonde iné; napr. Záborský Jonáš, Záhorský Jonáš, Záborský Tomáš, Zaborsky Jonáš. Vo väčšine prípadov išlo o chybné čítanie mena, prípadne chybný prepis mena do inventáru; v prípade listov F. Palackému je v inventári uvedené meno Tomáš, na zložke je čitateľné Jonáš.

Pre ďalšiu jednoduchšiu identifikáciu tejto korešpondencie ponúkame nasledujúci súpis, ktorý okrem príslušnosti k tomu-ktorému fondu uvádza aj podrobnosti o listoch. Veríme, že bude užitočný, pokiaľ archív nesiahne k náprave týchto skutočností.

Podľa systému LA PNP je hlavnou informáciou fond osobnosti (a zostavený malý, veľký inventár či súbor kariet) a vo všeobecnosti sa nami označené listy skrývajú v štruktúre: korespondence/ korespondence vlastní/ prijatá/ jednotlivci/ Záborský...

Hanka Václav – Záhorský Jonáš – 1 list 1851 (kartón 39)	/ANM 3 H 74/
Kampelík František Cyril – Záborský Jonáš – 1 list 1834	/ANM 3 H 74/
Palacký František – Záborský Tomáš – 1 list 1852, druhý list z 1874 stratený	
Šafárik Pavol Jozef – Zaborsky Jonáš – 1 list 1839 (kartón 6)	/ANM 14 F 27/

S výnimkou listu Františkovi Cyrilovi Kampelíkovi, ktorého fond bol v čase nášho výskumu nedostupný, sme overili všetky vyššie uvedené listy. Na základe ďalších indícií sme ešte skúmali vo fonde Václava Bolemíra Nebeského, kde našu pozornosť upútal jediný list bez určenia adresáta. Tento list však zrejme podľa obsahu nebol adresovaný Záborskému:

Nebeský Václav Bolemír – nezjištěnému – 1 list 1865

Poslednú skupinu korešpondencie tvoria listy z fondu Martina Hattalu, na ktorý odkazovala aj stará signatúra /ANM 3 H 74/. Tento osobný fond však nemá spracovaný inventár a jeho obsah je prístupný iba na kartách kartotečného systému. Pri jeho prehliadke sme paradoxne nenarazili na žiadny list priamo spojený s Jonášom Záborským, je však možné, že by sa mohol skrývať v pomerne rozsiahlom súbore neidentifikovaných listov:

Hattala Martin – nezjištěnému – 1 list 1874
– nezjištění Hattalovi M. – 4 listy 1873 – 1874
– nezjištěným – koncepty listov – 4 listy bez vročenia
– nezjištěný – 4 listy 1874

Pre ďalšie spresnenie vyššie uvedených informácií bude treba ďalší a rozsiahlejší archívny výskum.